

INNBLIKK

Ingar Kaldal:

Makt og sannhet

Politikk dreier seg om å erobre makten, ikke å være opptatt av sannhet, skriver historiker Ingar Kaldal i dagens kronikk. Han tar utgangspunkt i Fremskrittspartiets landsmøte, hvor Carl I. Hagen presenterte sitt parti som arvtagere etter Einar Gerhardsen og Trygve Bratteli. Men han påpeker også hvilke liberalistiske konsesjoner dagens Ap-regjering har gitt.

Billedkunstneren Kari
rossman er allerede kjent
g anerkjent som norsk boki-
strator, hun er for lengst re-
presentert i det store itali-
enske samleverk «Illustratori
de Litri per Ragassi» og har
gitt ut både barnebøker og il-
lustrert skolebøker, foruten
en bok av Richard Herrmann
og omslag til Astrid Lind-
grens kjente arbeider. Hun
har hatt Statens kulturstipen-
dium og er tildelt kulturpris
av Akershus fylke m.m.

Men Kari Grossman er egentlig Trondheims-pike, og det er bakgrunnen for hennes nye eventyr. En bok for barn som foreligger på forlaget Tiden i disse dager. Boken heter «Inger Johanne og den store godterjakten». Og den foregår på Baklandet og på Nidelva fra Krana helt opp til dropsfabrikken Krystall på Øya – eller kanskje vi skal si Øen så langt tilbake i tiden. Som småpikene het hun Kari Jacobsen og satt på pappas kne da hun første gang hørte om dette merkelige og sote eventyret.

Travle gutteår

Før pappa Einar hadde en fortid med travle gutteår på Bakkladden. Og da han allerede da var en stodig og pålitelig liten kar, fikk han oppdrag å passe på en skute som lå fortøyet i elva. Han skulle passe fortøyninger og ha tilsyn med andre ting ombord. Men skipperen havnet på sykehuset og døde der. Gutten passet båten til nye eiere kom og overtok den, og som belønning fikk han overta skutas gamle færing som var såpass slitt at man ikke fant det umaken verdt å ta med seg. Evertyskippet som ble brukt til lang og spennende ekspedisjoner på Nidelva, fikk minst fikk toktene til dropsfabrikken Krystall som lå i Klosterengen et godt stykke ovenfor Elvegater bro.

godsnykker og tinn ligger der i brøt.
 Så snart man på tinn land der, havnet
 man på fabrikkens fyllplass
 og den kunne være stedet for eventyrlige funn av mislykkete, men likevel vel spiselige produkter. Og en gang gjorde man det virkelig store kuppet. I skråningen lå det meget store klumper – store som kåldoser – av sammensmeltede råddener og pastiller. De ble tatt med i båten og så seilte man hjem til Baklandet. I flere dager ble klumpene bearbejdet med hammer og øks og andre redskaper, og så kom det store klumper av kinnene v oppherlig søtsakskutting. Eventyret tok slutt, men det ble bevart som en sølskinnshistorie i minnet hos alle småbarna i østlandet lenge etter at de ble voksne.

eklager natu
nganger's
med ref
threims-pike
ikke er til
lle boka ikk
en glipp,
del store
Sliske glipp
e, men med
telse, også
vil dette va
ør ord byr
forståelse
ded
pre

Kari Grossman har aldri selv
dadd på Baklandet, men som
threims-pike kjenner hun
bruket, og som tegner og barne-
forfatter har hun gjenopplevt
de merkelige barndomsven-
slik at Baklandet både er seg
og slett ikke seg selv. Bryg-
er de mindre, fargene er ster-
ke, hverdagens realisme er er-
et av en frodig eventyrfortel-
tekt. Baklandet er
heller ikke hva det var, og
dropsfabrikken Krystall er gått
over i historien. Men likevel lever
eventyret om de utenkelige store
drupsklumpene som ble erobret og
bragt til havn nedenfor Gamle
Byvro.

Ulftr.

Nå har vi hørt det: Fremskrittspartiet ser seg selv som arvtakere etter den Gerhard- og Bratteli som Arbeiderpartiet har sveket. Som historiker kunne jeg gitt meg i kast med en grundig påvisning av at den likhet som skal til for at en slik arv skal være berettiget, ikke er til stede. Det ville vært det letteste i verden, men ved å gjøre det, ville jeg stått i fare for å gjøre folket den samme urett som Hagen gjør: Nemlig å vurdere deres kunnskap om vår nære historie til lik null. Inntil folket har bevist at det fortjener en slik undervurdering (og det utelukkjer jeg ikke), vil jeg la det spørsmålet ligge.

Historisk ukorrekt

Helt kan jeg likevel ikke dy meg. Hvis Hagen i det hele tatt hadde villt innpasse sin politikk i Arbeiderparti-tradisjonen, burde han kanskje heller valgt den politikken som er ført i Gro-tiden. Aldri har Arbeiderpartiet oppfylt Frp-liberalistenes ønsker om f.eks. å føre en ikke-regulerende politikk overfor priser og banker som nå. Og aldri var vel disse inngrepene sterkere enn i Gerhardsens makt dager etter krigen. Og hva med statsbedriften? Hvem har overhodet privatisert mer statlig næringsdrift enn Gro? Og hvem satte i gang flere statsbedrifter enn Gerhardsen? Men som sagt, det har lite for seg å bruke energi på å avvise likheter mellom landsfaderen og arkeververen. Det er heller ikke noe poeng for Hagen å forholde seg korrekt til historien. Derfor er argumenter mot ham på det planet fåfengt, og forhåpentlig er det unødvendig. I stedet skal jeg bruke Hagens arkekrav til å vise hva politikk egentlig handler om.

Det dreier seg om å erobre makten. Og det kan være noe helt annet enn å være opplyst av sannhet. I Norge har politikerne de siste 100 årene måttet få nok mennesker til å stemme på sitt parti. Og for å få til det gjelder først og fremst å erobre folkets tanker, eller rettere sagt gjøre sine tanker til folkets ved å gjøre folkets tanker til sine. Hvis det høres vanskelig ut, kan det konkretiseres nettopp ved hjelp av Hagens arvekrav: Han vet at i tankene til en viktig del av folket som han trenger til å stemme på seg, vekker navnet til nylig avdøde Einar Gerhardsen sterke følelser. For minst én arbeidergenerasjon står Gerhardsen som symbolet på solidaritet, likhet, sosial trygghet, velstand og framskritt (!). Det er denne generasjonen som gjennom sin lojale oppslutning har gitt Arbeiderpartiet regjeringsmakt til å bygge opp en velferdsstat etter krigen. Ved å gjøre selve hovedsymbolet deres på hva er godt samfunn er, til sitt, har Hagen på en måte allerede gjort et stort skritt i retning å erobre regimet.

Politikken dreier seg ofte mer om symboler enn realiteter. Det viktigste er ikke hva en gjør i praksis, men hva en får folk til å tro en gjør. Ofte ligger det ikke mer virkelighet i de politiske symbolene enn når hundene pisser på stolpene for å markere sitt område (og det er ikke bare tidligere «hundegutter» som gjør det i politikken). Derfor er det heller ikke nødvendig med et frugg av reell lik-

het mellom Gerhardsen-politikk og Hagen-politikk, for å erobre det norske regimet ved å gjøre dets landsfadersymbol til sitt.

Landsfader-symboler

I Adresseavisens lederartikkel 19.april står det at selv om det Hagen har sagt er frekt (det høres nesten riktig ut i seg selv i dag), så har han en viss rett. Og ikke nok med det, de andre borgerlige partiene har den samme retten til å si at de forsvarer småkårsfolket bedre i dag enn Arbeiderpartiet (altså er det flere her med rett på en bil

Carl I. Hagen vurderer befolkningens historiske kunnskaper til lik null.

av Gerharusén-arven). Dette viser enda mer hvordan politikken er. Den som vil være med erobreren til maktpalasset, må kjempe for de samme symbolene. Det fins paralleller ute i verden som viser hvor viktig slik bruk av gamle landsfader-symboler kan være i den politiske maktkampen. Uansett hvor skiftende regimene kan ha vært i mange kommunistland, hadde neppe noen kommunistleder klart seg uten å påberope seg arven til Lenin. Og hver gang den politiske praksis legges om, brukes det gjerne store ressurser på å bygge opp et apparat av begrunnelser og sitatkunst som viser at Lenin sto for det samme som de nye makthaverne. Er det ikke det samme Hagen gjør når han nå sier at han er den rette til å håndheve småkårsfolkets interesser etter at Arbeiderpartiet sviktet dem?

Heller ikke i norsk historie er vi ukjent med at den som vil erobre makten, utroper seg til arvtagere etter det forrige regimet. Det ble neppe følt som særlig rett innen Venstre i 1920-årene heller, da Arbeiderpartiets Olav Scheflo utropte Arbeiderpartiet til «Venstres ektefødte barn». Men det arvekravet hadde sterkere rot i den historiske virkelighet.

ADRESSEAVISENS KRONIKK 27. APRIL 1988

ver vi de fat-
etenes un-
liti m-
et